

"מדינת היהודים" ("NORTHLAND")

נבנתה בשנת 1927 כשוברת קרח עבוד משמר החופים של ארה"ב. שמה המקורי היה "NORTHLAND". ער פרוץ מלחמת העולם השנייה שימשה כספינת מחקד בים הצפוני.

במלחמת העולם השנייה שימשה כשוברת קרח חמושה לאורך חופי גרנלנד. בספטמבר 1941 השתלת צוותה על אניית ביון גרמנית. זאת הייתה הפעולה הימית הראשונה של צי ארה"ב במלחמה. במשך המלחמה רשמה לזכותה טיבוע של שתי אניות לפחות ושביית רבים מניצולי האניות הטבועות של האויב. היא זכתה בשני עיטורים עבור מבצעה במלחמת העולם השנייה.

בינואר 1947 נרכשה בנמל בולטימור על ירי המוסד לעלייה, באמצעות חברה אמריקנית אשר שימשה כיוסי לרכישת המוסד. בתחילת מאי 1947 הפליגה לצרפת, לנמל פורט דה-בוק, בפיקודו של רב חובל אמריקני שכיר, מורגן מיצ'ל (MORGAN MITCHEL), וכשעליה צוות מעורב של מתנכרים יהודים ולא יהודים. כאן פרקה ציור ואספקה המיועדים לספינות מעפילים אחרות, והפליגה לנמל באיון (BAYONNE) שבמפרץ ביסקיה לשם שיפוצים והכנתה לקליטת מעפילים.

הספינה הוכנה לקליטת 1,700 מעפילים למשך 25 יום. "מדינת היהודים" הייתה אחת משתי ספינות אשר נרכשו בארה"ב ויועדו להעברת 4,500 מעפילים מרומניה, בהסדר מיוחד עם השלטונות, דרך הנמל הבולגרי בורגס. הספינה האחרת הייתה "גאולה" ("PADUCAH"). שתיהן הוכנו באותו זמן ובאותה המספנה, ובקטעים החשובים של מסען לארץ ישראל הפליגו יחד.

בסוף אוגוסט 1947 הפליגה הספינה מבאיון שבצרפת לנמל בורגס שבבולגריה. הבריטים ידעו על הפלגתן ויעודן של שתי הספינות, והפעילו כל מכבש דיפלומטי אפשרי על הממשלות של רומניה, בולגריה וטורקיה כדי להכשיל את הפלגתן.

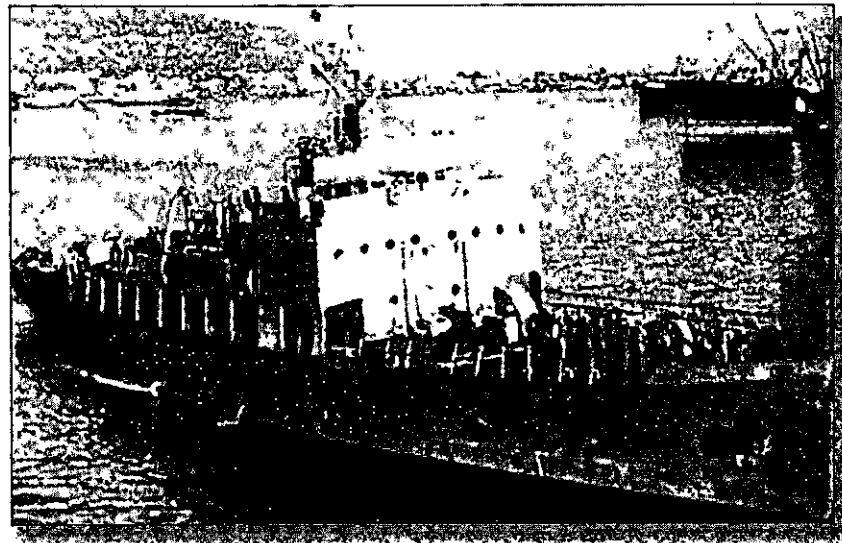
2,664 מעפילים עלו על "מדינת היהודים" וב-23 בספטמבר יצאה למעגן כדי להמתין ל"גאולה".

שתי הספינות הפליגו בדרך לארץ ישראל ב-26 בספטמבר 1947. מפקד הספינה מטעם המוסד לעלייה היה איש פלי"ם, יוסף אלמוג ולצדו ש. הוכמן וא. מידון. האלחוטאים היו פ. פייג וא. מיכאלי.

שתי הספינות עברו את מצר בוספורוס ללא תקלות, והמשיכו להפליג יחד. מרגע יציאת הספינות ממצרי דדנלים הן לוו על ירי הצי הבריטי.

התכנית המקורית הייתה להעביר את מעפילי "גאולה" אל "מדינת היהודים" במרחק של כ-200 מיל מחוף הארץ, כדי למנוע את תפיסת "גאולה" ולאפשר שימוש

עם הקמת המדינה צורפה "מדינת היהודים" לחיל הים הישראלי. שמה שונה לאח"י "אילת" וניתן לה הסימון א-16. היא הניפה נס שירות פעיל ב-21 במאי 1948, ומפקדה הראשון היה אותו המלווה שלה מימי היותה ספינת מעפילים, יוסף אלמוג.

אח"י "אילת"

הורכבו עליה שני תותחי נ"מ 20 מ"מ ובמה מקלעים, וב-4 ביוני השתתפה בקרב הראשון עם הצי המצרי מול חוף תל-אביב. עד מהדה התברר שאין היא ספינת קרב מוצלחת. בהמשך שימשה כספינת אימונים וכספינת אם לצוותי ספינות טורפדו, וכמה שנים עמרה קשורה לשוברד הגלים הקטן בחיפה. עם קבלת המשחתות לחיל הים ניתן לאחת מהן השם "אילת", ר-א-16 קיבלה שם חדש, אח"י "מצפן".

ב-22 בפברואר 1962 נערך על סיפונה מסדר פרידה ממנה, והיא נמכרה לגריטה באיטליה.

מקורות:

אהרוני ר.: "מוטות תורן", עמ' 114-111.

בוגנר נ.: "ספינות המרי", עמ' 276-271.

בן צור י.: הערות.

גרינפילד מ.: "הצי הסורי של היהודים" עמ' 117-107.

הדרי ז. ו.: "פליטים מנצחים אימפריה", עמ' 192-190, 249, 424.

חוזר בה. תכנית זו בוטלה כגלל הצפיפות הגדולה על "מדינת היהודים". הספינות הפליגו דרומה לאי רודוס ובאזור זה נפררו, "גאולה" המשיכה לחיפה ו"מדינת היהודים" לתל-אביב. מטרת ההתפצלות הייתה להקשות את המעקב של האניות הבריטיות.

"מדינת היהודים" הוכנה היטב להתנגדות אקטיבית להשתלטות הבריטים עליה. קבוצה של כ-400 איש צוידה במקלות, לאורך הסיפון נפרשה גוד תיל, והאנייה נאטמה מבפנים, כך שלא היה אפשר לחדור מבחוץ פנימה כלי לפוצץ את דלתות הפלדה. מראש הוחלט לוותר על התנגדות להשתלטות על הגשר. תודגלו ניתוק מערכת ההגה מהגשר והפעלה ישירה של מערכת הגה חירום מתוך חדר מכונת ההגה האטום. מסיבות שונות החליטה ה"הגנה" על התנגדות פסיבית בלבד.

ב-2 באוקטובר 1947 החלו האניות הבריטיות בתמרוני השתלטות ו"מדינת היהודים" החלה בתמרוני התחמקות. בעקבות תמרונים אלה התנגשה "מדינת היהודים" באנייה בריטית וגרמה לה נזק ניכר. יש לזכור ש"מדינת היהודים" הייתה לפני כן שוברת קרח, ובנויה חזק מאוד למטרה זו.

למרות ההוראות, התנהל קרב השתלטות מלווה בהפגזת פצצות גז מדמיע של הבריטים, ובשל כך נספה תינוק. הבריטים הצליחו להשתלט על הספינה במרחק של כ-5 מיל מתוף תל-אביב. הספינה נגרדה לחיפה והמעפילים גורשו לקפריסין. רוב המלווים ואחרים מהצוות הולצו. אחרים הצטרפו למעפילים וגורשו אף הם לקפריסין.

"מדינת היהודים" מובאת לחיפה

978-965-411-733-9
0.2

ר/ח הלל ירקוני

ספינות מעפילים מ-א' עד ת'

גוונים

הצילומים לקוחים מאוסף מוזיאון ההעפלה וחיל הים בחיפה, אלא אם כן
מצוין אחרת

מסת"ב: 9-733-411-965-ISBN

©

תשס"ה

2005

כל הזכויות שמורות

להוצאה ולמחבר

תל-אביב, רח' בר-כוכבא 29

טל': 5283648

נסדר: "סדר צלם בע"מ" ת"א

דפוס: בני שאול